

UNELE ASPECTE JURIDICE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL PROCESULUI DE DEMOCRATIZARE

Dianu GORDILĂ¹

Cătălin ENUȚĂ²

Articolul examinează interdependența dintre securitatea națională și procesul de democratizare în Republica Moldova, punând accent pe cadrul juridic și instituțional care guvernează domeniul securității într-un stat aflat într-o tranziție democratică prelungită. Într-un context marcat de instabilitate internă, influențe geopolitice externe și multiple riscuri hibride, vom argumenta că democratizarea nu este un proces paralel cu consolidarea securității, ci o condiție esențială pentru aceasta.

Lucrarea oferă o analiză a cadrului normativ relevant și a principalelor instituții implicate în arhitectura securității, evidențiind rolul constituțional al Parlamentului, al Președinției, al Guvernului și al serviciilor specializate (SIS, MAI, MApN). Se constată că, în ciuda unei structuri instituționale aparent funcționale, eficiența sistemului este afectată de fragmentare, politicizare și lipsa de transparență.

De asemenea, sunt identificate principalele provocări contemporane: conflictul transnistrean nerezolvat, influențele destabilizatoare exercitate de Federația Rusă, campaniile de dezinformare, slăbiciunile structurale ale statului de drept și instabilitatea politică. Aceste elemente demonstrează vulnerabilitatea profundă a securității naționale într-un regim democratic insuficient consolidat.

Ca urmare, democratizarea contribuie la întărirea securității prin promovarea statului de drept, a controlului civil asupra sectorului de securitate, a participării cetățenești și a responsabilizării instituțiilor. Integrarea europeană este abordată ca vector strategic de modernizare și ancorare în sisteme normative stabile.

SOME LEGAL ASPECTS OF NATIONAL SECURITY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF THE DEMOCRATIZATION PROCESS

Dianu GORDILĂ¹

Cătălin ENUȚĂ²

The article examines the interdependence between national security and the democratization process in the Republic of Moldova, with a focus on the legal and institutional framework governing the security sector in a state undergoing a prolonged democratic transition. In a context marked by internal instability, external geopolitical influences, and multiple hybrid risks, we argue that democratization is not a parallel process to security consolidation, but rather an essential condition for it.

The paper provides an analysis of the relevant normative framework and the main institutions involved in the security architecture, highlighting the constitutional role of Parliament, the Presidency, the Government, and the specialized services (SIS, MAI, MApN). It is noted that, despite an apparently functional institutional structure, the efficiency of the system is affected by fragmentation, politicization, and lack of transparency.

The study also identifies the main contemporary challenges: the unresolved Transnistrian conflict, destabilizing influences exerted by the Russian Federation, disinformation campaigns, structural weaknesses of the rule of law, and political instability. These elements demonstrate the deep vulnerability of national security in an insufficiently consolidated democratic regime.

As a result, democratization contributes to strengthening security by promoting the rule of law, civil control over the security sector, citizen participation, and institutional accountability. European integration is approached as a strategic vector for modernization and anchoring in stable normative systems.

¹ Doctor în drept, șef al Direcției Management Operațional, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md, Republica Moldova; e-mail: gordiladianu@gmail.com; ORCID ID: 0009-0003-6565-5198
PhD, Head of the Operational Management Directorate, The „Ștefan cel Mare” Academy of the MIA of the Republic of Moldova, (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md, Republic of Moldova; e-mail: gordiladianu@gmail.com; ORCID: 0009-0003-6565-5198

² Conferențiar universitar, doctor în drept, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București, România (ROR: <https://ror.org/05gc63392>); e-mail: secretar@academiadepolitie.ro, București, România; e-mail: catalin_cdt@yahoo.com
Associate Professor, PhD, “Alexandru Ioan Cuza” Police Academy, Bucharest, Romania (ROR: <https://ror.org/05gc63392>); e-mail: secretar@academiadepolitie.ro, Romania; e-mail: catalin_cdt@yahoo.com

Prin urmare, studiul oferă o perspectivă integrată asupra modului în care securitatea și democratizarea se pot susține reciproc într-un stat vulnerabil, dar orientat strategic către spațiul european.

Cuvinte-cheie: securitate națională, democratizare, stat de drept, Republica Moldova, politică externă, cadre juridice

Therefore, the study provides an integrated perspective on how security and democratization can mutually reinforce each other in a vulnerable state, yet strategically oriented toward the European space.

Keywords: national security, democratization, rule of law, Republic of Moldova, foreign policy, legal frameworks

INTRODUCERE

În ultimele trei decenii, Republica Moldova a parcurs un traseu sinuos de tranziție politică, economică și instituțională, încercând să se afirme ca un stat democratic și suveran în contextul post-sovietic. Procesul de democratizare, deși esențial pentru consolidarea statului de drept și a unei guvernări transparente, a generat provocări majore în ceea ce privește asigurarea securității naționale, într-un context intern instabil și într-un mediu geopolitic tensionat.

Așezată între Uniunea Europeană și Federația Rusă, Republica Moldova este supusă unor influențe contradictorii care se reflectă atât în orientările sale politice, cât și în politicile de securitate. În același timp, slăbiciunile instituționale, corupția endemică și lipsa unui consens politic durabil afectează capacitatea statului de a gestiona eficient riscurile de securitate. În acest cadru, democratizarea devine nu doar un obiectiv în sine, ci și un instrument potențial de fortificare a rezilienței statului în fața amenințărilor.

Scopul acestui articol este de a analiza interacțiunea dintre procesul de democratizare și cadrul juridic al securității în Republica Moldova. Sunt vizate aspectele constituționale, legislative și instituționale, precum și modul în care acestea răspund cerințelor unui stat democratic aflat în căutarea stabilității și securității. Ipoteza de bază a cercetării este că dezvoltarea democratică sustenabilă, însoțită de un cadru juridic coerent, contribuie la consolidarea securității naționale.

METODOLOGIE

Metodologia aplicată în cadrul acestui studiu se bazează pe o abordare multidimensională, menită să ofere o înțelegere cuprinzătoare

INTRODUCTION

Over the past three decades, the Republic of Moldova has followed a winding path of political, economic, and institutional transition, striving to establish itself as a democratic and sovereign state in the post-Soviet context. The democratization process, although essential for strengthening the rule of law and transparent governance, has generated major challenges in ensuring national security, within an unstable domestic context and a tense geopolitical environment.

Situated between the European Union and the Russian Federation, the Republic of Moldova is subject to contradictory influences reflected both in its political orientations and in its security policies. At the same time, institutional weaknesses, endemic corruption, and the lack of lasting political consensus undermine the state's ability to effectively manage security risks. In this context, democratization becomes not only a goal in itself, but also a potential instrument for strengthening the state's resilience against threats.

The purpose of this article is to analyze the interaction between the democratization process and the legal framework of security in the Republic of Moldova. The focus is on constitutional, legislative, and institutional aspects, as well as on the ways in which they respond to the requirements of a democratic state seeking stability and security. The central hypothesis of the research is that sustainable democratic development, accompanied by a coherent legal framework, contributes to the consolidation of national security.

METHODOLOGY

The methodology applied in this study is based on a multidimensional approach, designed to provide a comprehensive under-

re a aspectelor politico-juridice ale securității în contextul procesului de democratizare. În primul rând, analiza normativă a legislației în vigoare presupune examinarea cadrului juridic național relevant pentru domeniul securității, incluzând Constituția, legile organice și ordinare, precum și actele normative subsecvente. Această analiză are scopul de a identifica eventualele lacune, incoerențe sau contradicții, precum și gradul de aliniere a acestora la standardele internaționale.

În al doilea rând, studiul documentelor strategice naționale și internaționale implică evaluarea politicilor și strategiilor adoptate de autoritățile statului, cum ar fi Strategia Națională de Securitate, Strategia de Apărare Națională, precum și documentele emise de organizații internaționale relevante (ex. NATO, UE, ONU). Aceste surse oferă un cadru conceptual și direcții de acțiune care reflectă prioritățile și orientările geopolitice ale statului în procesul său de consolidare democratică.

În al treilea rând, abordarea comparativă privind bunele practici în materie de securitate în regimuri democratice emergente permite o analiză critică și constructivă a modelului național prin raportare la experiențele altor state aflate într-un stadiu similar de tranziție. Astfel, sunt identificate exemple de succes, mecanisme instituționale eficiente și politici publice inovatoare, care pot fi adaptate contextului Republicii Moldova pentru a spori eficiența și legitimitatea sistemului național de securitate.

Lista de abrevieri:

NATO	– Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
UE	– Uniunea europeană
ONU	– Organizația Națiunilor Unite
SIS	– Serviciul de Informații și Securitate
MAI	– Ministerul Afacerilor Interne
CSS	– Consiliul Suprem de Securitate al Republicii Moldova

DISCUȚII ȘI REZULTATE

Cadrul juridic și instituțional al securității în Republica Moldova

Pornind de la ideea că securitatea națională este prezentată ca fiind rezultatul

standing of the politico-legal aspects of security in the context of the democratization process. First, the normative analysis of the legislation in force involves examining the national legal framework relevant to the field of security, including the Constitution, organic and ordinary laws, as well as subsequent normative acts. The purpose of this analysis is to identify possible gaps, inconsistencies, or contradictions, as well as the degree of alignment with international standards.

Second, the study of national and international strategic documents entails the evaluation of policies and strategies adopted by state authorities, such as the National Security Strategy, the National Defense Strategy, as well as documents issued by relevant international organizations (e.g., NATO, EU, UN). These sources provide a conceptual framework and courses of action that reflect the state's priorities and geopolitical orientations in its process of democratic consolidation.

Third, the comparative approach to best practices in security within emerging democratic regimes allows for a critical and constructive analysis of the national model by relating it to the experiences of other states undergoing a similar stage of transition. In this way, successful examples, effective institutional mechanisms, and innovative public policies are identified, which may be adapted to the context of the Republic of Moldova in order to enhance the efficiency and legitimacy of the national security system.

List of Abbreviations:

NATO	– North Atlantic Treaty Organization
EU	– European Union
UN	– United Nations
ISS	– Information and Security Service
MIA	– Ministry of Internal Affairs
SSC	– Supreme Security Council of the Republic of Moldova

DISCUSSIONS AND

The Legal and Institutional Framework of Security in the Republic of Moldova

Starting from the idea that national security is presented as the result of permanent and concrete action, carried out in peacetime,

acțiunii permanente și concrete, executată în timp de pace, într-o accepție unitară, în domeniul politic, diplomatic, economic, militar și alte sectoare pe plan extern și intern, prin care un stat, în raport cu alte state sau comunități de state și cu propria națiune, își crează și menține starea optimă de exercitare neîngrădită (la adăpost de potențiale pericole) a independenței și suveranității naționale, de menținere a integrității teritoriale, ordinii constituționale și de afirmare a sistemului propriu de valori, putem constata că condiția esențială a democrației, rezultă din esența pactului social, care obligă statul să protejeze și să promoveze interesele colectivității [8].

Astfel, securitatea este înțeleasă precum totalitatea de instrumente, fie reglementări juridice sau structuri sau instituții de stat și internaționale care au sarcina să apere sau să asigure sistemul existent [1].

Strategia Securității Naționale definește politica de securitate a Republicii Moldova drept „un ansamblu de concepte, norme juridice și acțiuni orientate spre promovarea și protejarea intereselor naționale prin identificarea, prevenirea și contracararea amenințărilor și a riscurilor cu impact asupra securității statului” [11].

Această abordare, descrisă într-un act legislativ, parțial explică faptul că în Republica Moldova nu există vreun document exhaustiv care să definească/explice în detalii politica de securitate.

Totodată, există o serie de acte și documente juridice care ne permit să conturăm o imagine generală cu privire la politica de securitate națională, inclusiv interesele naționale, amenințările, riscurile, obiectivele, mecanismele de implementare, instituțiile și mandatele acestora în domeniul dat.

În această ordine de idei, următoarele documente oficiale pot fi considerate drept determinante:

- Constituția Republicii Moldova (1994);
- Concepția Securității Naționale (2008);
- Strategia Securității Naționale (2011);
- Strategia militară / Doctrina militară (1995);
- Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului (2017);
- Legea cu privire la apărarea națională (2003);

in a unified sense, in the political, diplomatic, economic, military, and other sectors both externally and internally, through which a state, in relation to other states or groups of states and to its own nation, creates and maintains an optimal state of unrestricted exercise (safeguarded from potential dangers) of national independence and sovereignty, of maintaining territorial integrity, constitutional order, and affirming its own system of values, we can observe that the essential condition of democracy derives from the essence of the social pact, which obliges the state to protect and promote the interests of the community [8].

Thus, security is understood as the totality of instruments—whether legal regulations, structures, or state and international institutions—that have the task of defending or ensuring the existing system [1].

The National Security Strategy defines the security policy of the Republic of Moldova as “a set of concepts, legal norms, and actions aimed at promoting and protecting national interests through the identification, prevention, and mitigation of threats and risks affecting the state’s security” [11].

This legislative formulation partially explains the absence of a comprehensive document in Moldova that fully defines or elaborates on the country’s security policy. Nevertheless, a series of legal acts and official documents provide the basis for outlining a general understanding of the national security policy, including its core interests, potential threats, associated risks, objectives, implementation mechanisms, and the institutions responsible for its enforcement, along with their respective mandates.

In this regard, the following official documents can be considered decisive:

- The Constitution of the Republic of Moldova (1994);
- The National Security Concept (2008);
- The National Security Strategy (2011);
- The Military Strategy / Military Doctrine (1995);
- The Law on the Prevention and Combating of Terrorism (2017);
- The Law on National Defense (2003);
- Sectoral laws, strategies, and government programs.

– Legile, strategiile sectoriale și programele de guvernare.

Constituția Republicii Moldova, adoptată în 1994, stabilește bazele juridice ale securității statului. Articolul 1 alin. (3) consacră Republica Moldova ca stat de drept, democratic și social, iar articolul 2 subliniază suveranitatea și independența poporului. Articolul 7 consacră supremația Constituției, care devine referință fundamentală în construcția cadrului securității naționale [4].

Concepția Securității Naționale aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 22 mai 2008 prin legea Nr 112 a fost elaborată pentru (1) a stabili un „sistem de idei care conturează prioritățile statului în domeniul securității naționale”, (2) a oferi „o evaluare generală a mediului de securitate pe plan național și internațional în care operează Republica Moldova” și (3) a defini „scopul securității naționale, liniile directorii de bază pentru securitatea națională, valorile și principiile generale ce urmează a fi protejate de statul și de societatea moldovenească”.

Analiza structurii și conținutului Concepției Securității Naționale denotă caracteristicile unui document „de tranziție”, prevederile căruia au o aplicare practică limitată și servesc într-o măsură mai mare ca un set de referințe pentru elaborarea ulterioară a altor acte legislative cu privire la politica de securitate națională.

Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 15 iulie 2011 este considerată drept documentul de bază care reflectă politica securității naționale. În conformitate cu definițiile din preambul, Strategia *„stabilește obiectivele sistemului de securitate națională, identifică mijloacele și căile de asigurare a securității naționale. Strategia este totodată un act politico-juridic pe termen mediu ce permite adaptarea, în funcție de evoluțiile pe plan intern și extern, a politicii în domeniul securității naționale, identificarea segmentelor specifice ale sistemului de securitate națională care necesită reformare, elaborarea unui plan realist de implementare a reformelor.”*

SSN determină interesele naționale, principalele amenințări, riscuri și vulnerabilități pentru securitatea națională; principalele repere ale politicii externe și politicii de apă-

The Constitution of the Republic of Moldova, adopted in 1994, establishes the legal foundations for state security. Article 1, paragraph (3), defines the Republic of Moldova as a rule-of-law, democratic, and social state, while Article 2 emphasizes the sovereignty and independence of the people. Article 7 affirms the supremacy of the Constitution, which serves as a fundamental reference for the national security framework [4].

The National Security Concept, approved by the Parliament of the Republic of Moldova on May 22, 2008, under Law No. 112, was developed to: (1) establish a coherent system of ideas outlining the state’s priorities in national security; (2) provide a comprehensive assessment of the national and international security environment in which the Republic of Moldova operates; and (3) define the objectives of national security, the fundamental guiding principles, and the values to be safeguarded by both the state and Moldovan society.

An analysis of the structure and content of the National Security Concept highlights its nature as a ‘transitional’ document, whose provisions have limited practical applicability and primarily serve as a reference framework for the development of subsequent legislative acts related to national security policy.

The National Security Strategy of the Republic of Moldova, approved by the Parliament of the Republic of Moldova on July 15, 2011, is considered the fundamental document reflecting national security policy. In accordance with the definitions in the preamble, the Strategy “establishes the objectives of the national security system, identifies the means and ways to ensure national security. The Strategy is also a medium-term political-legal act that allows for adaptation, depending on domestic and international developments, of the policy in the field of national security, the identification of specific segments of the national security system that require reform, and the development of a realistic plan for implementing reforms.”

The NSS determines national interests, the main threats, risks, and vulnerabilities to national security; the main benchmarks of foreign policy and defense policy related to ensuring national security; the ways of ensuring na-

rare ce țin de asigurarea securității naționale; căile de asigurare a securității naționale; liniile directoare pentru reformarea sectorului de securitate națională. Un capitol aparte din Strategia Securității Naționale este dedicat viziunii și acțiunilor de consolidare a securității naționale prin intermediul politicii externe și de apărare (cap.3).

Strategia recunoaște că „un loc aparte în contextul securității îi revine participării Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și sub-regionale de promovare a stabilității și securității internaționale prin cooperarea în cadrul ONU, OSCE, cu NATO și alte organizații internaționale relevante, precum și participarea la misiunile în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună a UE (PSAC).”

Strategia indică că „Securitatea națională a Republicii Moldova nu poate fi concepută în afara contextului securității europene” și că „în cadrul eforturilor de integrare, o atenție deosebită va fi acordată intensificării cooperării cu UE pe linia PESC (CFSP) și PSAC (CSDP), orientată spre consolidarea securității naționale și celei regionale. RM va coopera cu UE în domeniile prevenirii și soluționării conflictelor, gestionării crizelor, neproliferării armelor de distrugere în masă.”

Acest set de prevederi-cheie pentru securitatea națională determină rolul crucial al Strategiei Securității Naționale în definirea și implementarea politicii de securitate a Republicii Moldova. Este important de menționat faptul că Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova abordează multe probleme ce țin de securitate în același mod ca și Strategia Securității Europene, [16] conform căreia „securitatea națională a unui stat european nu mai poate fi privită ca un fenomen izolat”, aceasta „ține cont de abordarea multilaterală a securității naționale, de caracterul ei multidimensional și interdependent, determinat atât de starea de lucruri din domeniile politic, militar și cel al ordinii publice din țară, cât și de situația din sfera economică, socială, ecologică, energetică și de altă natură.”

Aprobarea Strategiei Securității Naționale a oferit șansa începutului unei faze calitativ noi în politica de securitate și apărare a Republicii Moldova, inițierii și implementării unor reforme adecvate în sectorul de securitate și

tional security; and the guidelines for reforming the national security sector. A separate chapter of the National Security Strategy is dedicated to the vision and actions for strengthening national security through foreign and defense policy (Chapter 3).

The Strategy acknowledges that “A special place in the security context is occupied by the Republic of Moldova’s participation in global, regional, and sub-regional efforts to promote international stability and security through cooperation within the UN, OSCE, with NATO, and other relevant international organizations, as well as participation in missions under the EU’s Common Security and Defence Policy (CSDP).”

The Strategy notes that “The national security of the Republic of Moldova cannot be conceived outside the context of European security” and that “within the integration efforts, particular attention will be given to strengthening cooperation with the EU along the CFSP (Common Foreign and Security Policy) and CSDP lines, aimed at consolidating national and regional security. Moldova will cooperate with the EU in the areas of conflict prevention and resolution, crisis management, and non-proliferation of weapons of mass destruction.”

This set of key provisions for national security highlights the crucial role of the National Security Strategy in defining and implementing the security policy of the Republic of Moldova. It is important to note that the National Security Strategy of the Republic of Moldova addresses many security issues in the same way as the European Security Strategy, [16] according to which “The national security of a European state can no longer be viewed as an isolated phenomenon,” and it “takes into account a multilateral approach to national security, its multidimensional and interdependent nature, determined both by the state of affairs in the political, military, and public order spheres of the country, as well as by the situation in the economic, social, ecological, energy, and other domains.”

The approval of the National Security Strategy provided an opportunity to initiate a qualitatively new phase in the security and defense policy of the Republic of Moldova, as well as to launch and implement appropriate reforms in the security and defense sector in accordance with European practices and standards.

apărare în conformitate cu practicile și standardele europene.

Doctrina militară a Republicii Moldova a fost elaborată în baza prevederilor Concepției securității naționale (aprobată la 5 mai 1995), cu scopul de a formula baza necesară pentru elaborarea și implementarea politicii militare [12].

Aprobată la 6 iunie 1995 Doctrina militară a determinat scopul și prioritățile politicii militare, principiile de asigurare a securității militare, sursele principale de pericole cu caracter militar, sistemul de măsuri pentru asigurarea securității militare, obiectivele și principiile „construcției militare” și „construcției Forțelor Armate”, organizarea sistemului de asigurare a securității militare, atribuțiile și misiunile părților componente ale Forțelor Armate și organelor de conducere militară.

Doctrina a stabilit principiile exclusiv defensive ale politicii militare și a determinat ca priorități „menținerea capacității de apărare a statului la nivel care asigură securitatea militară; întărirea măsurilor de încredere, extinderea colaborării militare reciproc avantajoase, etc.”. Pentru a realiza aceste obiective, Doctrina a stabilit drept prioritate „crearea unui potențial militar, suficient pentru asigurarea securității militare a statului.”

Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului (adoptată la 20 octombrie 2017) stabilește cadrul juridic și organizatoric necesar pentru protejarea persoanei, societății și statului împotriva amenințărilor teroriste [10]. Aceasta reglementează modul de coordonare a autorităților publice, organizațiilor și persoanelor implicate în activități antiteroriste, precum și drepturile și obligațiile acestora.

Activitatea antiteroristă se desfășoară în conformitate cu Constituția, tratatele internaționale la care Moldova este parte și alte acte normative relevante. Principiile care ghidează această activitate includ legalitatea, respectarea drepturilor omului, prioritatea măsurilor preventive, proporționalitatea intervențiilor, protejarea vieții și siguranței cetățenilor, coordonarea unitară a operațiunilor și menținerea confidențialității tacticilor utilizate.

Cooperarea internațională cu țările terțe, inclusiv cu Republica Moldova, a devenit tot

The Military Doctrine of the Republic of Moldova was developed based on the provisions of the National Security Concept (approved on May 5, 1995), with the aim of establishing the necessary foundation for the development and implementation of military policy [12].

Approved on June 6, 1995, the Military Doctrine defined the purpose and priorities of military policy, the principles for ensuring military security, the main sources of military threats, the system of measures for ensuring military security, the objectives and principles of “military construction” and “construction of the Armed Forces,” the organization of the system for ensuring military security, and the duties and missions of the components of the Armed Forces and military command bodies.

The Doctrine established the exclusively defensive principles of military policy and identified as priorities “maintaining the state’s defense capability at a level that ensures military security; strengthening confidence-building measures; expanding mutually beneficial military cooperation, etc.” To achieve these objectives, the Doctrine set as a priority “the creation of a military potential sufficient to ensure the state’s military security.”

The Law on the Prevention and Combating of Terrorism (adopted on October 20, 2017) establishes the legal and organizational framework necessary to protect individuals, society, and the state against terrorist threats [10]. It regulates the coordination of public authorities, organizations, and persons involved in counter-terrorism activities, as well as their rights and obligations.

Counter-terrorism activities are carried out in accordance with the Constitution, international treaties to which Moldova is a party, and other relevant normative acts. The principles guiding these activities include legality, respect for human rights, the priority of preventive measures, proportionality of interventions, protection of citizens’ lives and safety, unified coordination of operations, and maintaining the confidentiality of tactics used.

International cooperation with third countries, including the Republic of Moldova, has become increasingly important in the context of the European Union’s counter-terrorism

mai importantă pe dimensiunea eforturilor de combatere a terorismului Uniunii Europene începând cu atacurile teroriste din 11 septembrie 2001. Unul dintre motivele principale ale acestei dezvoltări este natura amenințării cu care se confruntă UE [9].

Scopurile principale ale acestei activități sunt prevenirea, depistarea și combaterea actelor teroriste, reducerea consecințelor acestora, precum și eliminarea cauzelor și condițiilor care pot favoriza terorismul.

Legea cu privire la apărarea națională (adoptată la 25 iulie 2003) este o lege relativ nouă ce stabilește structura sistemului național de apărare, bazele organizării și asigurării apărării țării, atribuțiile și responsabilitățile autorităților publice în domeniul apărării, conducerea, organizarea și destinația forțelor sistemului național de apărare. Această lege este unul din cele mai importante acte legislative ce reglementează aspectele interne ale politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova. Totodată această lege conține puține prevederi care ar determina aspectele externe ale politicii de securitate și apărare națională.

Pe lângă aceste legi fundamentale, care definesc mandatele, atribuțiile, sarcinile și responsabilitățile în domeniul securității naționale, legislația include și o serie de multe alte legi și acte departamentale, care stabilesc regulile și mecanismele de organizare și funcționare ale instituțiilor sectorului de securitate.

Sistemul instituțional de securitate al Republicii Moldova este alcătuit dintr-un ansamblu de autorități constituționale și executive, fiecare având un rol bine definit în gestionarea și protejarea intereselor naționale. La nivel legislativ, Parlamentul exercită atribuții esențiale prin adoptarea cadrului normativ specific domeniului securității, aprobarea strategiilor și alocarea resurselor financiare necesare funcționării instituțiilor relevante. Totodată, Parlamentul exercită control parlamentar asupra serviciilor speciale și a politicilor de apărare.

Președintele Republicii Moldova, în calitate de șef al statului și comandant suprem al forțelor armate, deține un rol central în conducerea politicii de securitate și apărare. Acesta convoacă și prezidează Consiliul Suprem de Securitate (CSS) [17], organ consultativ care

efforts, particularly following the terrorist attacks of September 11, 2001. One of the main reasons for this development is the nature of the threat faced by the EU [9].

The main objectives of these activities are the prevention, detection, and combat of terrorist acts, the mitigation of their consequences, and the elimination of causes and conditions that may favor terrorism.

The Law on National Defense (adopted on July 25, 2003) is a relatively new law that establishes the structure of the national defense system, the foundations for organizing and ensuring the country's defense, the duties and responsibilities of public authorities in the field of defense, as well as the leadership, organization, and purpose of the forces within the national defense system. This law is one of the most important legislative acts regulating the internal aspects of the Republic of Moldova's security and defense policy. At the same time, this law contains few provisions that would determine the external aspects of national security and defense policy.

In addition to these fundamental laws, which define mandates, duties, tasks, and responsibilities in the field of national security, the legislation also includes a number of other laws and departmental acts that establish the rules and mechanisms for the organization and functioning of security sector institutions.

The institutional security system of the Republic of Moldova consists of a set of constitutional and executive authorities, each having a well-defined role in managing and protecting national interests. At the legislative level, the Parliament performs essential functions by adopting the normative framework specific to the field of security, approving strategies, and allocating the financial resources necessary for the functioning of relevant institutions. At the same time, Parliament exercises parliamentary oversight over special services and defense policies.

The President of the Republic of Moldova, as head of state and supreme commander of the armed forces, holds a central role in directing security and defense policy. The President convenes and chairs the Supreme Security Council (SSC) [17], an advisory body that analyzes strategic risks and formulates recom-

analizează riscurile strategice și formulează recomandări în domeniul securității naționale. Guvernul, în componența sa, este responsabil pentru punerea în aplicare a politicilor aprobate la nivel legislativ, precum și pentru coordonarea executivă a instituțiilor din domeniul apărării, ordinii publice și securității interne [13].

Un rol fundamental în arhitectura securității îl are Serviciul de Informații și Securitate (SIS) [19], care acționează în calitate de instituție specializată în prevenirea și contracararea amenințărilor la adresa ordinii constituționale, suveranității, integrității teritoriale și stabilității sociale. Ministerul Apărării gestionează dimensiunea militară a securității naționale, asigurând capacitatea de apărare a statului, dezvoltarea forțelor armate și participarea la misiuni internaționale [7]. La rândul său, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) [18] este responsabil pentru menținerea ordinii publice, siguranța cetățeanului și gestionarea situațiilor de urgență.

Această structură instituțională, deși complexă, reflectă efortul Republicii Moldova de a construi un sistem de securitate adaptat cerințelor unui stat democratic. Totuși, eficiența acestuia depinde nu doar de prevederile legale și de delimitarea competențelor, ci și de cooperarea interinstituțională, profesionalismul personalului și existența unor mecanisme clare de control democratic și transparență.

În acest context, o atenție deosebită în literatura de specialitate este acordată și analizei statutului de neutralitate al țării. Pentru acei cercetători care văd integrarea țării în NATO o condiție primordială de asigurare a securității naționale în noile realități geopolitice, opțiunea neutralitate este un factor care, mai degrabă, amplifică starea de insecuritate militară, politică și economică a Republicii Moldova, argumentul central constând în faptul că țara nu dispune de resursele necesare și de o amplasare geopolitică favorabilă ca să poată beneficia de acest statut [5].

Cu toate că Republica Moldova dispune de un cadru juridic și instituțional relativ bine conturat, eficiența acestuia este limitată de mai mulți factori: instabilitatea politică, interferența intereselor partinice în instituțiile de forță, slaba capacitate de implementare a

recomandărilor în domeniul securității naționale. Guvernul, în componența sa, este responsabil pentru punerea în aplicare a politicilor aprobate la nivel legislativ, precum și pentru coordonarea executivă a instituțiilor din domeniul apărării, ordinii publice și securității interne [13].

A fundamental role in the security architecture is played by the Information and Security Service (ISS) [19], which acts as a specialized institution for preventing and countering threats to the constitutional order, sovereignty, territorial integrity, and social stability. The Ministry of Defense manages the military dimension of national security, ensuring the state's defense capacity, the development of the armed forces, and participation in international missions [7]. In turn, the Ministry of Internal Affairs (MIA) [18] is responsible for maintaining public order, citizen safety, and managing emergency situations.

This institutional structure, although complex, reflects the Republic of Moldova's effort to build a security system adapted to the requirements of a democratic state. However, its effectiveness depends not only on legal provisions and the delineation of competences but also on inter-institutional cooperation, personnel professionalism, and the existence of clear mechanisms for democratic oversight and transparency.

In this context, special attention in the literature is also given to the analysis of the country's neutrality status. For those researchers who view the country's integration into NATO as a primary condition for ensuring national security in the new geopolitical realities, the neutrality option is a factor that rather amplifies the military, political, and economic insecurity of the Republic of Moldova, the central argument being that the country lacks the necessary resources and a favorable geopolitical position to benefit from this status [5].

Although the Republic of Moldova has a relatively well-defined legal and institutional framework, its effectiveness is limited by several factors: political instability, interference of partisan interests in law enforcement institutions, weak capacity to implement public policies, and lack of genuine democratic oversight. Additionally, many legal acts require harmonization with European Union standards and de-

politicilor publice și lipsa unui control democratic veritabil. De asemenea, multe acte normative necesită armonizare cu standardele Uniunii Europene și cu evoluțiile în materie de securitate regională.

Reformele structurale întreprinse în ultimii ani, în special în domeniul justiției și al combaterii corupției, pot crea un fundament mai solid pentru consolidarea securității, dar succesul lor depinde de voința politică și de susținerea societății civile.

Provocările actuale de securitate într-un mediu democratic fragil

Democrația ca formă de guvernare și tip de funcționare a regimului statal, se caracterizează prin faptul că puterea aparține poporului, prin existent pluralismului politic, prin respectarea principiului majorității exprimat prin libertatea recunoașterii opoziției, apărarea drepturilor și libertăților oamenilor și cetățenilor. La o analiză aprofundată problema statului de drept scoate în evidență faptul că statul, ca organizație instituțională, înzestrată cu suveranitatea populației unui teritoriu determinat, nu acționează niciodată ca atare în relațiile lui interne sau externe, ci prin intermediul diferitor organe ale sale [6].

Procesul de democratizare al Republicii Moldova se desfășoară într-un context intern fragil și într-un cadru geopolitic extrem de volatil, ceea ce generează un spectru larg de provocări la adresa securității naționale. Deși reformele democratice creează premisele pentru consolidarea statului de drept, vulnerabilitățile sistemice, amenințările hibride și fragmentarea societății afectează capacitatea statului de a reacționa eficient și coerent.

Una dintre cele mai persistente și sensibile provocări rămâne conflictul transnistrean. Nerezolvat de peste trei decenii, acest conflict generează o situație de insecuritate teritorială și juridică, punând la îndoială suveranitatea de facto a statului asupra întregului său teritoriu. Existența unei regiuni separatiste susținute politic, economic și militar de Federația Rusă aduce în discuție nu doar aspecte de securitate militară, ci și probleme legate de controlul frontierelor, traficul ilicit, spionaj și influență politică [15].

Legislația Republicii Moldova în domeniul securității naționale nu acoperă necesitățile actuale de securitate și nu asigură

velopments in regional security.

The structural reforms undertaken in recent years, especially in the fields of justice and anti-corruption, can create a stronger foundation for enhancing security, but their success depends on political will and support from civil society.

Current Security Challenges in a Fragile Democratic Environment

Democracy, as a form of government and a type of state functioning, is characterized by the fact that power belongs to the people, through the existence of political pluralism, by respecting the principle of majority expressed through the freedom to recognize the opposition, and by protecting the rights and freedoms of individuals and citizens. Upon closer analysis, the issue of the rule of law highlights that the state, as an institutional organization endowed with the sovereignty of the population of a given territory, never acts as such in its internal or external relations, but through its various organs [6].

The democratization process of the Republic of Moldova takes place in a fragile internal context and within an extremely volatile geopolitical framework, generating a wide range of challenges to national security. Although democratic reforms create the premises for consolidating the rule of law, systemic vulnerabilities, hybrid threats, and societal fragmentation affect the state's ability to respond effectively and coherently.

One of the most persistent and sensitive challenges remains the Transnistrian conflict. Unresolved for over three decades, this conflict generates a situation of territorial and legal insecurity, casting doubt on the de facto sovereignty of the state over its entire territory. The existence of a separatist region politically, economically, and militarily supported by the Russian Federation raises issues not only of military security but also of border control, illicit trafficking, espionage, and political influence [15].

The legislation of the Republic of Moldova in the field of national security does not meet current security needs and does not ensure rational and prudent policies, while interinstitutional coordination remains at a low level. We are witnessing an increase in the activity of ex-

politici raționale și chibzuite, iar coordonarea interinstituțională este la un nivel scăzut. Suntem martorii creșterii activității agenților de influență din exteriorul țării (ONG-uri, mass-media, forțe politice, biserică), a lipsei unei mass-media naționale puternice și a unei voci unice. influențarea agendei publice și a procesului decizional; diminuarea încrederii în instituțiile statului și nerespectarea regulilor/legislației impuse de acestea.

Instituțiile naționale ale Republicii Moldova, inclusiv cele aparținând sistemului de securitate și apărare, se confruntă cu provocări de nivel strategic în domeniul gestionării eforturilor de comunicare, cum ar fi:

- Lipsa viziunii strategice privind asigurarea securității naționale (de exemplu, viziunile diferite asupra unor obiective de securitate națională sau mesajele divergente ale autorităților centrale) și existența anumitor limite în cooperarea interinstituțională în domeniul securității și apărării naționale;

- Lipsa unor planuri/programe/strategii de comunicare la nivel național sau interdepartamental în domenii, cum ar fi politica externă, de apărare și de securitate (comunicarea se desfășoară ad-hoc, fără o sinergie între instituțiile de resort privind informarea publicului, ca urmare se neglijează principiul „vocii unice”);

- Colaborarea limitată cu societatea civilă, mediul academic, pe subiecte de securitate și apărare, precum și lipsa interesului de elaborare și promovare a unui mesaj comun al instituțiilor de resort și ONG-urilor de profil;

- Lipsa unei monitorizări și evaluări a rezultatelor reformei de securitate și apărare, percepțiilor cetățenilor și impactul mesajului transmis;

- Lipsa interesului și scepticismul în rândul populației și reprezentanților mass-media pe subiectele ce țin de securitate și apărare;

- Mediul informațional este unul propice prezenței propagandei externe și interne;

- Inexistența unui mecanism de monitorizare și evaluare a rezultatelor reformei de securitate și apărare (ca urmare nu există nici analize privind impactul mesajului transmis către cetățeni). În aceste condiții, se impune necesitatea reformării sectorului de securitate și apărare, care în diferite perioade ale dezvoltării Republicii Moldova era interpretat în mod

ternal influence agents (NGOs, media, political forces, church), the absence of a strong national media and a unified voice, the influence on the public agenda and decision-making processes, a decrease in trust in state institutions, and noncompliance with the rules/legislation imposed by them.

The national institutions of the Republic of Moldova, including those belonging to the security and defense system, face strategic-level challenges in managing communication efforts, such as:

- Lack of a strategic vision regarding the assurance of national security (for example, differing views on certain national security objectives or divergent messages from central authorities) and the existence of certain limitations in inter-institutional cooperation in the field of national security and defense;

- Absence of national or interdepartmental communication plans/programs/strategies in areas such as foreign policy, defense, and security (communication is conducted on an ad-hoc basis, without synergy among the relevant institutions regarding public information, resulting in neglect of the principle of a “single voice”);

- Limited collaboration with civil society and the academic environment on security and defense topics, as well as lack of interest in developing and promoting a common message from the relevant institutions and specialized NGOs;

- Lack of monitoring and evaluation of the results of security and defense reforms, citizens’ perceptions, and the impact of the messages delivered;

- Lack of interest and skepticism among the population and media representatives regarding security and defense issues;

- The information environment is conducive to the presence of both external and internal propaganda.

- The absence of a mechanism for monitoring and evaluating the results of the security and defense reform (as a result, there are also no analyses regarding the impact of the message conveyed to citizens). Under these circumstances, there is a need to reform the security and defense sector, which at different stages of the Republic of Moldova’s develop-

diferit de diferiți actori politici și funcționari publici, iar provocarea principală este că în istoria recentă a Republicii Moldova, puține reforme au fost duse până la capăt [3].

Propaganda externă/internă și dezinformarea au devenit instrumente de subminare și slăbire a securității și stabilității naționale și regionale. O politică de comunicare deschisă pentru *a câștiga inimile și mințile oamenilor* îndreptată contra știrilor este esențială în contracararea politicii de război hibrid.

Un alt aspect critic este nivelul ridicat de corupție sistemică, care subminează funcționarea instituțiilor de securitate și justiție. Lipsa de transparență, interferențele politice și impunitatea pentru abuzurile din trecut slăbesc credibilitatea autorităților și reduc eficiența politicilor de securitate. De asemenea, instabilitatea politică internă, cu schimbări frecvente de guvern și lipsa unei viziuni strategice comune, afectează continuitatea reformelor și capacitatea de reacție la crize.

Nu în ultimul rând, Republica Moldova este vulnerabilă în fața șocurilor economice și a insecurității energetice, aspecte ce pot fi exploatare politic în contextul confruntărilor geopolitice. Dependența de surse energetice externe a fost utilizată ca instrument de presiune politică, generând instabilitate economică și tensiuni sociale.

Toate aceste provocări evidențiază caracterul fragil al mediului democratic moldovenesc și subliniază necesitatea construirii unei securități naționale reziliente, capabile să răspundă nu doar pericolelor clasice, ci și celor emergente, într-o manieră compatibilă cu valorile democratice și drepturile fundamentale ale cetățenilor [2].

Democratizarea ca factor de consolidare a securității

Evoluția naturii amenințărilor la adresa securității naționale a Republicii Moldova, care necesită răspunsuri rapide în domeniul adaptării cadrului legislativ, dezvoltării și reformării forțelor armate, înaintea și cerințe față de controlul democratic asupra structurilor de forță. În condițiile când amenințările convenționale bine cunoscute sunt schimbate cu provocări la adresa securității naționale care combină aspecte de agresiune externă și proteste interne, devine imperativ de a privi conceptul de control democra-

ment has been interpreted differently by various political actors and public officials. The main challenge is that, in the recent history of the Republic of Moldova, few reforms have been fully implemented [3].

External/internal propaganda and disinformation have become tools for undermining and weakening national and regional security and stability. An open communication policy aimed at winning the hearts and minds of people and countering false news is essential in combating hybrid warfare strategies.

Another critical aspect is the high level of systemic corruption, which undermines the functioning of security and justice institutions. Lack of transparency, political interference, and impunity for past abuses weaken the credibility of the authorities and reduce the effectiveness of security policies. Additionally, internal political instability, with frequent changes of government and the absence of a shared strategic vision, affects the continuity of reforms and the capacity to respond to crises.

Last but not least, the Republic of Moldova is vulnerable to economic shocks and energy insecurity, factors that can be politically exploited in the context of geopolitical confrontations. Dependence on external energy sources has been used as a tool of political pressure, generating economic instability and social tensions.

All these challenges highlight the fragile nature of the Moldovan democratic environment and underscore the need to build resilient national security capable of responding not only to traditional threats but also to emerging ones, in a manner consistent with democratic values and the fundamental rights of citizens [2].

Democratization as a factor in strengthening security

The evolution of threats to the national security of the Republic of Moldova, which requires rapid responses in adapting the legislative framework, developing and reforming the armed forces, also imposes demands on democratic oversight of security structures. In circumstances where well-known conventional threats are replaced by challenges to national security that combine aspects of external aggression and internal protests, it becomes imperative to view the concept of democratic control over the armed forces more holistical-

tic asupra forțelor armate în mod mai holistic și inclusiv. O mare parte a experienței Occidentale s-a limitat la scenariul când instituțiile de forță au preluat sub controlul său statul, înlăturînd de la conducere guverne civile, sau forțîndu-le să se supună ordinelor militare. Însă schimbările rapide social-politice în regiuni instabile precum și difuziunea acestora peste frontiere spre alte țări, ne indică că forțele armate la fel pot servi drept garanție a regimurilor democratice, dacă sunt bine asigurate și pregătite. Și din contra, există pericolul în creștere că guverne alese democratic ar putea fi răsturnate din motivul că nu au capacitate solidă de monopol asupra violenței în teritoriile naționale.

În contextul Republicii Moldova, procesul de democratizare nu este doar un ideal politic sau un obiectiv strategic în raport cu integrarea europeană, ci devine un instrument fundamental pentru consolidarea securității naționale. Securitatea nu mai poate fi definită exclusiv prin prisma protecției granițelor sau a capacității militare, ci trebuie înțeleasă într-un sens extins – ca stabilitate internă, încredere în instituții, protejarea drepturilor cetățenilor și reziliență în fața influențelor externe maligne.

Un stat democratic funcțional, bazat pe statul de drept, oferă un cadru stabil și previzibil pentru gestionarea conflictelor, prevenirea violenței și soluționarea tensiunilor interne prin mijloace legale și instituționale. Astfel, existența unui sistem judiciar independent, a unui Parlament reprezentativ și a unor instituții autonome este esențială pentru prevenirea abuzului de putere și pentru protejarea coeziunii sociale – factori indispensabili într-un context de securitate.

Democratizarea aduce cu sine și o spori-re a transparenței în activitatea instituțiilor de forță, ceea ce limitează riscul de politizare a acestora și reduce potențialul de utilizare abuzivă a structurilor de securitate. Într-un regim democratic, serviciile secrete, armata sau poliția funcționează sub control civil, în baza legii, și în interesul public, nu al unor grupuri de interese.

Mai mult decât atât, implicarea societății civile și a mass-mediei libere în monitorizarea politicilor publice contribuie la crearea unei culturi a responsabilității și la creșterea legitimității instituțiilor statului. O societate civilă activă este un partener important în pre-

ly and inclusively. Much of Western experience has been limited to scenarios where security institutions took control of the state, removing civilian governments from power or forcing them to comply with military orders. However, rapid socio-political changes in unstable regions, as well as their diffusion across borders to other countries, indicate that the armed forces can also serve as a guarantee of democratic regimes if they are well-secured and properly prepared. Conversely, there is a growing risk that democratically elected governments could be overthrown due to their lack of a solid monopoly on violence within national territories.

In the context of the Republic of Moldova, the democratization process is not only a political ideal or a strategic objective in relation to European integration, but becomes a fundamental instrument for strengthening national security. Security can no longer be defined exclusively in terms of border protection or military capability, but must be understood in a broader sense – as internal stability, trust in institutions, protection of citizens' rights, and resilience against malign external influences.

A functional democratic state, based on the rule of law, provides a stable and predictable framework for managing conflicts, preventing violence, and resolving internal tensions through legal and institutional means. Thus, the existence of an independent judicial system, a representative Parliament, and autonomous institutions is essential for preventing abuse of power and protecting social cohesion – indispensable factors in a security context.

Democratization brings with it an increase in transparency in the activities of security institutions, which limits the risk of their politicization and reduces the potential for the abusive use of security structures. In a democratic regime, intelligence services, the military, and the police operate under civilian control, according to the law, and in the public interest—not in the interest of particular interest groups.

Moreover, the involvement of civil society and a free press in monitoring public policies contributes to creating a culture of accountability and increasing the legitimacy of state institutions. An active civil society is an important partner in preventing extremism, combating disinformation, and promoting civic resilience among the population.

venirea extremismului, în combaterea dezinformării și în promovarea unei reziliențe civice la nivelul populației.

Integrarea europeană, ca direcție strategică asumată de Republica Moldova, reprezintă o dimensiune complementară a democratizării, oferind nu doar sprijin financiar și tehnic, ci și un cadru valoric și normativ ce poate consolida sistemele de guvernanță. Aprofundarea relațiilor cu Uniunea Europeană și implementarea reformelor asociate Acordului de Asociere sporesc capacitatea instituțiilor moldovenești de a răspunde eficient amenințărilor complexe – de la corupție și criminalitate organizată, până la amenințări hibride și influență străină.

Astfel, democratizarea nu slăbește statul, așa cum afirmă adesea narativele iliberale, ci dimpotrivă – îl întărește, îl face mai legitim, mai adaptabil și mai capabil să protejeze cetățenii în fața riscurilor contemporane. În cazul Republicii Moldova, investiția în democrație este, implicit, o investiție în securitate.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza aspectelor politico-juridice ale securității Republicii Moldova în contextul procesului de democratizare evidențiază o relație profund interdependentă între stabilitatea democratică și capacitatea statului de a face față riscurilor de securitate. În pofida progreselor înregistrate în anumite domenii, cadrul juridico-instituțional al securității rămâne expus unor presiuni interne și externe, iar eficiența sa este afectată de fragilitatea democratică, instabilitatea politică și vulnerabilitățile sistemice [14].

Conflictul transnistrean, influențele geopolitice ostile, atacurile hibride, corupția endemică și slaba coeziune instituțională constituie amenințări majore care nu pot fi gestionate exclusiv prin mijloace tradiționale de apărare. În acest sens, democratizarea apare nu doar ca un deziderat normativ, ci ca un factor esențial în consolidarea securității naționale – prin întărirea statului de drept, transparența instituțională, participarea civică și integrarea în spațiul european de valori.

Pentru consolidarea securității naționale în paralel cu aprofundarea procesului de democratizare, Republica Moldova are nevoie de un set coerent de măsuri strategice și reforme instituționale. În primul rând, este esențială revizuirea cadrului normativ din domeniul

European integration, as a strategic direction assumed by the Republic of Moldova, represents a complementary dimension of democratization, offering not only financial and technical support but also a values-based and normative framework that can strengthen governance systems. Deepening relations with the European Union and implementing reforms associated with the Association Agreement enhance the capacity of Moldovan institutions to respond effectively to complex threats—from corruption and organized crime to hybrid threats and foreign influence.

Thus, democratization does not weaken the state, as illiberal narratives often claim; on the contrary, it strengthens it, making it more legitimate, more adaptable, and more capable of protecting citizens against contemporary risks. In the case of the Republic of Moldova, investment in democracy is, implicitly, an investment in security.

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

The analysis of the political-legal aspects of the security of the Republic of Moldova in the context of the democratization process highlights a deeply interdependent relationship between democratic stability and the state's capacity to address security risks. Despite progress achieved in certain areas, the legal and institutional framework for security remains exposed to internal and external pressures, and its effectiveness is affected by democratic fragility, political instability, and systemic vulnerabilities [14].

The Transnistrian conflict, hostile geopolitical influences, hybrid attacks, endemic corruption, and weak institutional cohesion constitute major threats that cannot be managed solely through traditional means of defense. In this sense, democratization appears not only as a normative aspiration but as an essential factor in strengthening national security—through the reinforcement of the rule of law, institutional transparency, civic participation, and integration into the European value space.

To consolidate national security in parallel with deepening the democratization process, the Republic of Moldova requires a coherent set of strategic measures and institutional reforms. First, it is essential to revise

securității, astfel încât acesta să corespundă standardelor europene și să reflecte noile tipuri de amenințări hibride și neconvenționale. Legea securității naționale, Strategia de apărare și alte documente conexe trebuie modernizate pentru a asigura coerență, claritate și aplicabilitate reală.

În al doilea rând, este necesară întărirea mecanismelor de control democratic și civil asupra instituțiilor de forță, inclusiv prin transparență decizională, acces public la informații, și implicarea Parlamentului și a societății civile în evaluarea politicilor de securitate. Doar un control riguros, bazat pe responsabilitate și profesionalism, poate preveni derapajele instituționale și asigura echilibrul între autoritate și libertăți fundamentale.

Un alt element-cheie îl reprezintă dezvoltarea capacităților naționale de reacție la amenințări hibride, în special în domeniul combaterii dezinformării, al securității cibernetice și al rezilienței sociale. Aceste dimensiuni sunt vitale într-un context geopolitic instabil și necesită o abordare integrată, interdisciplinară și bine coordonată între instituții.

În paralel, combaterea corupției trebuie să rămână o prioritate transversală în toate politicile de securitate, întrucât fenomenul corupției subminează încrederea publică, reduce eficiența instituțională și creează vulnerabilități critice în fața actorilor ostili.

Nu în ultimul rând, promovarea integrării europene trebuie concepută nu doar ca obiectiv de politică externă, ci și ca strategie internă de stabilizare, modernizare și ancorare în spațiul de securitate democratică europeană. Valorile europene, dacă sunt internalizate și implementate la nivelul administrației și societății, pot transforma democratizarea într-un proces real și ireversibil, cu efecte directe asupra securității naționale.

În concluzie, securitatea Republicii Moldova nu poate fi asigurată prin instrumente izolate, ci doar printr-o viziune strategică integrată, care să unească dimensiunile juridice, instituționale, politice și sociale într-un cadru coerent de acțiune.

Deci, securitatea Republicii Moldova nu poate fi construită în absența democrației, iar democrația nu poate supraviețui fără un cadru de securitate robust. Între aceste două dimensiuni trebuie să existe o sinergie autentică,

the legal framework in the field of security so that it aligns with European standards and reflects new types of hybrid and unconventional threats. The National Security Law, the Defense Strategy, and other related documents must be modernized to ensure coherence, clarity, and practical applicability.

Second, it is necessary to strengthen democratic and civilian oversight mechanisms over security institutions, including through decision-making transparency, public access to information, and the involvement of Parliament and civil society in evaluating security policies. Only rigorous oversight, based on accountability and professionalism, can prevent institutional abuses and ensure a balance between authority and fundamental freedoms.

Another key element is the development of national capacities to respond to hybrid threats, particularly in the areas of combating disinformation, cybersecurity, and social resilience. These dimensions are vital in an unstable geopolitical context and require an integrated, interdisciplinary, and well-coordinated approach among institutions.

At the same time, fighting corruption must remain a cross-cutting priority across all security policies, as the phenomenon of corruption undermines public trust, reduces institutional efficiency, and creates critical vulnerabilities in the face of hostile actors.

Last but not least, promoting European integration should be conceived not only as a foreign policy objective but also as an internal strategy for stabilization, modernization, and anchoring within the European democratic security space. European values, if internalized and implemented at the level of administration and society, can transform democratization into a real and irreversible process, with direct effects on national security.

In conclusion, the security of the Republic of Moldova cannot be ensured through isolated instruments, but only through an integrated strategic vision that unites the legal, institutional, political, and social dimensions within a coherent framework of action. Thus, the security of the Republic of Moldova cannot be built in the absence of democracy, and democracy cannot survive without a robust security framework. Between these two dimensions, there must be an authentic syn-

fundamentată pe legalitate, responsabilitate și angajament civic.

ergy, grounded in legality, responsibility, and civic engagement.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. Albu, N., Safety and Security in the Analysis of Human Security, Studies and Legal Research, Part II, Collections of Specialized Scientific Works, Chișinău, 2020, p. 191, ISBN 978-9975-3201-3-9.
2. Balaban, C.-Gh., Security and International Law. Challenges at the Beginning of the 21st Century, Bucharest, C.H. Beck Publishing, 2006, ISBN (10) 973-655-937-8.
3. Cibotaru, V., Popescu, N., Review of the Security and Defense Policy of the Republic of Moldova. Analytical Note, IPRE, June 2021, p. 3. https://ipre.md/wpcontent/uploads/2021/06/17.06.2021_NA_SSR_V.Cibotaru_N.Popescu_RO_FINAL.pdf
4. Constitution of the Republic of Moldova No. 1 of 29.07.1994. Published: 29-03-2016 in Official Gazette No. 78, art. 140.
5. Cebotari, S., Gupal, V., The Political-Legal Framework of the Republic of Moldova Regarding National Security, <https://msuir.usm.md/server/api/core/bitstreams/ee1cc853-77e9-4872-9962-b0ba0fc5aeae/content>
6. Costachi, Gh., Rule of Law and Democracy in the Republic of Moldova, Problems of Building the Rule of Law in the Republic of Moldova, Vol. II, p. 9, ISBN 978-9975-78-014-8.
7. Government Decision No. 230 of 10.10.2013 on the Approval of the Reform Strategy of the Information and Security Service of the Republic of Moldova and the Action Plan for the Implementation of the Reform Strategy of the Information and Security Service of the Republic of Moldova for the Years 2014–2018. In: Official Gazette of the Republic of Moldova No. 243-247/696 of 01.11.2013.
8. Busuioc, I., National Security and Safety Report, Studies of Public Security, Vol. I, Sitech Publishing, Craiova, 2012, p. 29, ISSN 2284-8592.
9. Kaunert, C., Léonard, S., EU Counterterrorism and the European Neighbourhood Policy: An Appraisal of the Southern Dimension, Terrorism and Political Violence Journal, 2011, p. 287.
10. Law No. 120 of 21.09.2017 on the Prevention and Combating of Terrorism of the Republic of Moldova. Published: 20.10.2017 in Official Gazette No. 364-370, art. 614.
11. Law No. 319 of 16.12.2024 on the Approval of the National Defense Strategy of the Republic of Moldova for the Years 2024–2034. Published: 03.01.2025 in Official Gazette No. 1-4, art. 15.
12. Law No. 482 of 06.06.1995 on the Military Doctrine of the Republic of Moldova. Published: 14.07.1995 in Official Gazette No. 38-39, art. 429.
13. Law No. 618 on the State Security of the Republic of Moldova. Published: 31.10.1995 in Official Gazette No. 10-11, art. 117.
14. European Commission Report on the Republic of Moldova (2023), file:///C:/Users/%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4/Downloads/Extras%20din%20Raportul%20analitic_Capitolul%2032.pdf
15. OSCE Report on the Security Situation in the Transnistrian Region.
16. European Security Strategy, adopted in Brussels by the European Council on 12–13 December 2003, which represents the document in which the European Union clarifies its security strategy, aiming to identify the threats facing the Union and defining its strategic objectives.
17. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Suprem_de_Securitate_\(Republica_Moldova\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Suprem_de_Securitate_(Republica_Moldova))
18. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Ministerul_Afacerilor_Interne_\(Republica_Moldova\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Ministerul_Afacerilor_Interne_(Republica_Moldova))
19. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Serviciul_de_Informa%C8%9Bii_%C8%99i_Securitate_\(Moldova\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Serviciul_de_Informa%C8%9Bii_%C8%99i_Securitate_(Moldova))